

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
augustus 2007 - Nr 4

Defensie

103 ISTAR BATALJON

Van need- to-know naar need- to-share

colofon

INGELICHT wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

N.E. van den Brink

M.P. van Woudenberg

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 20701, 2500 ES Den Haag

E-mailadres: mivd@mindef.nl

Telefoon: 070 - 441 90 40

Fotografie: Ministerie van

Defensie, Archief Defensiekrant en

Stichting Pro Rege

Vormgeving: Theo Olsthoorn en

Kommer de Heer

Druk en lithografie:

UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren	Verschijningsdatum
Kopij	datum
26 september	18 oktober

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend. Voor gebruik van teksten en foto's uit dit blad dient u toestemming te vragen aan de redactie.

Omslag: 103 ISTAR bataljon: optimale ondersteuning van de operationele commandant door 'genetwerkt' optreden.

I N H O U D S O P G A V E

4 Commissie van Toezicht: strenge toetsing en steun in de rug

6 Minister opent tweede militair tehuis in Afghanistan

7 Column Veiligheidszaken

8 Samenwerken kan door toevoegen eigen sausje

10 NSO wil de diensten van dienst zijn

11 MC column

12 MIVD ook vertegenwoordigd bij Vierdaagse

14 De eindstreep x12

16 Ontwikkelingen HTI in beeld

18 Van need-to-know naar need-to-share

20 e-DIV regelt het

21 Binnen zestien minuten 500 mensen buiten op de stoep

22 ARBO in beweging

23 Versterking inlichtingen en veiligheidsketen

24 Reusers kolom

HOE GOED IS GOED GENOEG ?

Komt allemaal GOED. GOED hoor, doen we zo. Het is wel GOED zo. Dat is GOED fout. Da's goeoeoeod. Lijkt me wel GOED zo. GOED zeg.

Allemaal uitspraken waar het woord GOED in voorkomt, maar volgens mij is het GOED mis met de initiële bedoeling van het woord GOED. GOED hoort immers een 8 te zijn; het is meer dan ruim voldoende; het leidt tot cum laude; het is enthousiasme voor een prestatie die meer is dan men van iemand mag verwachten. Dus meer dan je op basis van een afspraak had mogen verwachten. Iets waar mensen dus zo enthousiast over zijn dat dit waardeoordeel er zo maar wordt bijgegeven. Maar ja; is GOED iets wat je mag verwachten? Eigenlijk niet, want dan zou het altijd een gewone voldoende zijn waar we verder niets over zeggen.

Kortom, als je er GOED genoeg over nadenkt dan word je er GOED gek van. Ik denk dat in sommige gevallen GOED iets is wat je van mensen mag verwachten in uitzonderlijke situaties. Zoals bijvoorbeeld bij kwesties die om leven en dood gaan. Kwesties die ons voortbestaan in gevaar brengen. We willen bijvoorbeeld GOED presteren om het milieu nog in stand te houden voor onze kinderen. We willen GOED presteren in ons werk; je loon moet immers ook in de toekomst worden zeker gesteld voor je voortbestaan.

Wat heeft dit nu allemaal met de maandelijkse kolom van D te maken? "Istie wel helemaal GOED?"

Ik wil graag kwijt dat we als MIVD GOED bezig zijn. Er wordt hard gewerkt aan allerlei veranderingen op kwalitatief en kwantitatief gebied.

Er wordt hard aan de reorganisatie gewerkt in alle geledingen binnen de MIVD onder bezielende leiding van de projectleider Louwe Hakvoort. We gaan wat uit het tijdschema lopen maar het komt allemaal wel GOED.

We zijn nu alweer een tijdje bezig met de verfraaiing van ons gebouw 32 en ook met het invoeren van HTI, maar misschien gaan we wel verhuizen, hoe moet dat dan allemaal.....geen zorgen het komt allemaal wel GOED.

Er wordt hard gewerkt aan de verbetering van onze producten, die tot GOEDE en steeds betere resultaten leiden.

Onze mannen en vrouwen die 'buiten spelen' leveren goede prestaties en dragen zowel nationaal als internationaal bij aan de positie van de MIVD.

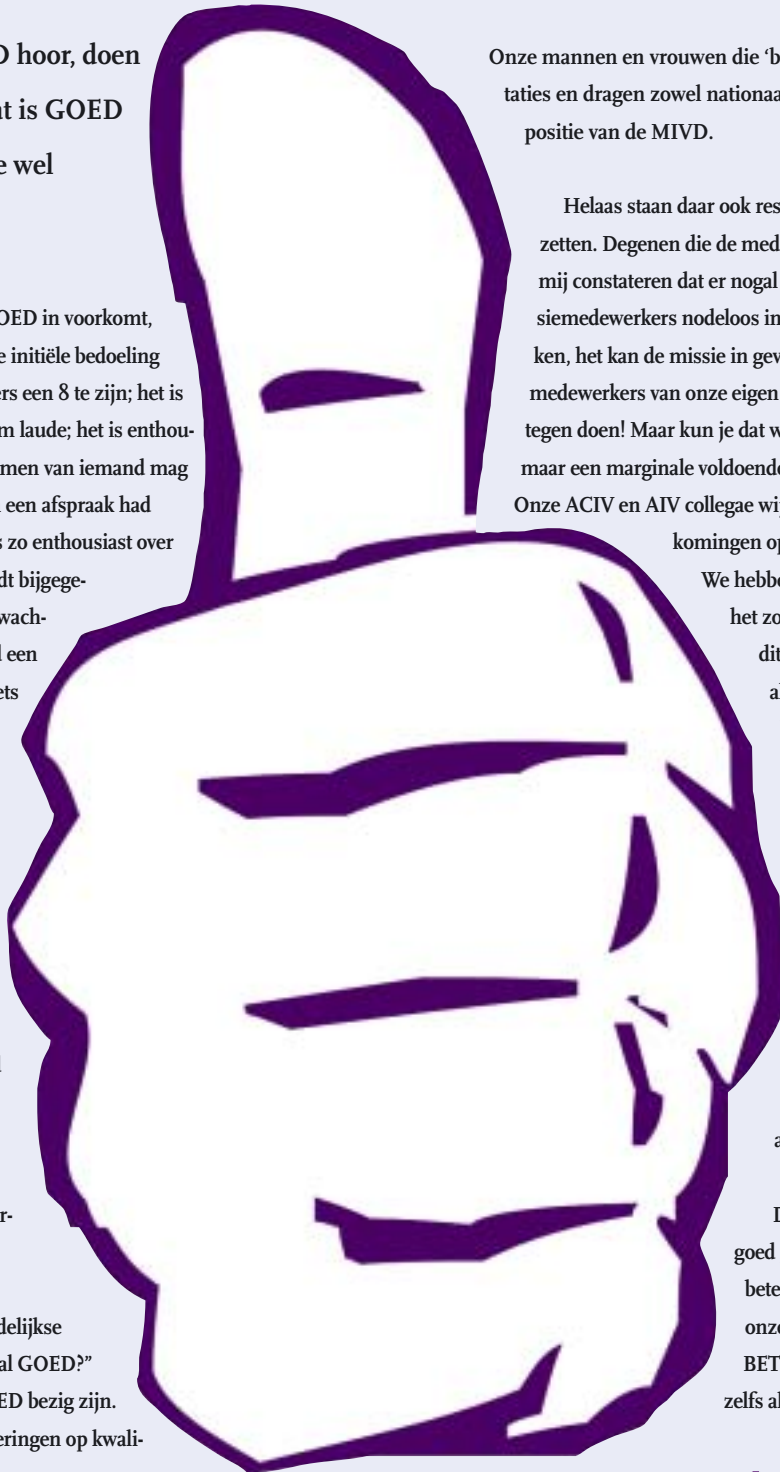
Helaas staan daar ook resultaten tegenover die mij te denken zetten. Degenen die de media nauwgezet volgen, moeten met mij constateren dat er nogal wat publicaties zijn, waarbij defensiemedewerkers nodeloos informatie prijs geven. Dit zet te denken, het kan de missie in gevaar brengen, maar ook individuele medewerkers van onze eigen dienst. Dus hier moeten we iets tegen doen! Maar kun je dat wel als MIVD, als blijkt dat we zelf maar een marginale voldoende scoren als het veiligheid betreft.

Onze ACIV en AIV collegae wijzen ons nogal eens op onze tekortkomingen op het gebied van bureaudiscipline.

We hebben ook het nieuws al gehaald met het zoek raken van gegevensdragers. En dit komt allemaal alleen maar GOED als we er voldoende aandacht aan besteden. Als je maar vaak genoeg met grote geheimen omgaat, wordt het routine en dat mag ons juist niet overkomen.

Kortom een pluim voor de ACIV en AIV collegae die ons hierop blijven attenderen en daarvoor door ons net zo worden beloond als de parkeerpachter die een bon op jouw auto aan het plakken is!!!

De vraag blijft hangen "Hoe goed is goed genoeg?", of kunnen we toch maar beter naar een wijsheid luisteren van onze ouders en die nastreven: GOED, BETER, BEST! Da's BEST moeilijk, zelfs als we ons BEST doen.

Pieter Cobelens
Generaal-majoor

Commissie van Toezicht: strenge

De Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) bestaat nu vier jaar. Het belang van deze onafhankelijke commissie is inmiddels wel bewezen. Het toetst of de inlichtingen- en veiligheidsdiensten rechtmatig handelen en kan daarin scherp zijn. Maar het is voor de diensten ook een steun in de rug. "Als er vanuit de media kritiek is op de MIVD, kan deze dienst zeggen dat er een Commissie van Toezicht bestaat en dat die tevreden is", aldus Irene P. Michiels van Kessenich, voorzitter van deze commissie.

In het vierjarig bestaan heeft de CTIVD zeven rapporten over de MIVD geschreven. Een rapport dat recent is verschenen, is het 'Toezichtsrapport inzake het onderzoek naar het optreden van MIVD-medewerkers in Irak bij het ondervragen van gedetineerden'.

Naast rapporten die specifiek zijn toegespitst op het rechtmatig handelen van de MIVD zijn er ook dubbelonderzoeken.

Hetzelfde onderwerp wordt getoetst bij zowel de AIVD als de MIVD. Er verschijnen dan twee rapporten. Het kan ook zo zijn dat een dergelijk dubbelonderzoek wordt gestart, maar dat blijkt dat een onderwerp in de praktijk niet relevant is. Dan wordt er geen rapport geschreven, maar stuurt het CTIVD een brief aan de betreffende minister. "We wilden de

contacten tussen de AIVD en de Nederlandse Immigratiedienst en Naturalisatie Dienst (IND) en de MIVD en de IND toetsen", geeft Michiels van Kessenich als voorbeeld. "Het blijkt dat de MIVD nauwelijks contact met deze organisatie heeft. In dat geval sturen we alleen een brief naar de minister en voorzitter van de Tweede Kamer."

Irak

Michiels van Kessenich is erg tevreden over de kwantiteit en kwaliteit van de onderzoeken. "Het is verbazingwekkend wat we in die vier jaar hebben gedaan. Toen we begonnen, hadden we letterlijk niets. Ik ben een maand eerder dan de twee andere commissieleden begonnen om een goede start voor te bereiden. Toen was er alleen nog maar een gebouw. Ik heb dus meubilair uitgezocht, maar ook een huisstijl, zodat de rapporten herkenbaar van de CTIVD zijn. Toen de commissieleden begonnen, zijn we eerst eens om de tafel gaan zitten om

te bepalen hoe we de rechtmatigheid van de MIVD wilden onderzoeken. We hebben mogelijke onderzoeken op papier gezet en een plan van aanpak geschreven."

De commissie komt op verschillende manieren aan onderwerpen voor onderzoeken. Meestal bepaalt ze zelf welke onderwerpen ze wil onderzoeken. De commissieleden oriënteren zich dan ook breed door onder andere kranten, kamerstukken en het personeelsblad van de MIVD 'Ingelicht' te lezen.

Het kan ook zijn dat de Eerste of Tweede Kamer de CTIVD benadert een onderzoek te doen. Daarnaast komen uit het halfjaarlijks overleg met de leiding van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten onderwerpen naar voren. Een goed voorbeeld daarvan is het gesprek dat de CTIVD op 15 november 2006 had met generaal-majoor Cobelens. Mevrouw Michiels van Kessenich: "Ik gaf aan dat we een onderzoek wilden starten in een inzetgebied. Daarbij dachten we aan Afghanistan. Dat was op dat moment actueel. Twee dagen later stonden de kranten vol over vermeende martelpraktijken in Irak. Ons onderzoek in een inzetgebied ging dus door, maar het werd Irak in plaats van Afghanistan. Door dit soort ontwikkelingen geven we prioriteiten in onze onderwerpenlijst aan."

Volgens Michiels van Kessenich

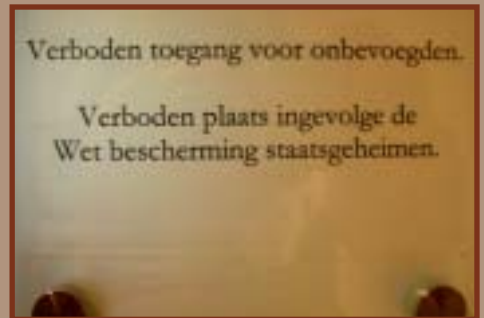

toetsing en steun in de rug

komt het belang van de commissie in een zaak als deze goed naar voren. "Het onderzoek naar het optreden van MIVD-medewerkers in Irak bij het ondervragen van gedetineerden raakt direct aan de taak van de CTIVD. Was het optreden van de betrokken MIVD'ers rechtmatig? Daarnaast wilde de Tweede Kamer vragen stellen aan de toenmalige Minister van Defensie, Kamp. Om die vragen voor te bereiden hebben de commissies van Defensie, Justitie en Binnenlandse Zaken ons uitgenodigd uitleg te geven over onze functie. Dat was een goed gesprek, we hebben anderhalf uur met elkaar gesproken."

Mevrouw Michiels van Kessenich geeft ook aan dat de CTIVD in zo'n geval een steun in de rug van de dienst kan zijn. "Als de media veel kritiek uit op de MIVD, kan deze dienst aangeven dat wij, een onafhankelijke commissie die streng toetst, tevreden zijn." Ze benadrukt dat de CTIVD tevreden is over de MIVD. "Er is niet veel mis bij de MIVD. Als we kritiek hebben, gaat het om incidenten."

Vertrouwen

De Commissie van Toezicht is onder meer ingesteld om meer openheid rond de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten te creëren. Merkt mevrouw Michiels van Kessenich dat de MIVD een transparantere organisatie is geworden? "Bij de MIVD hangt een vrij open sfeer naar ons toe. We werken namelijk samen voor één goed doel. We zijn allemaal gescreend en weten dat we elkaar kunnen vertrouwen. Ik merk ook dat er openheid is naar de samenleving toe. Onze rapporten zijn - op geheime paragrafen over operationele feiten na - op internet te vinden en dus openbaar. Dat vergroot de kennis en het begrip voor de MIVD bij het publiek. Daarnaast publiceert de MIVD een jaarverslag dat door de foto's uitnodigt om te lezen. Het publiek krijgt zo een idee wat de dienst doet en waarom dat belangrijk is voor onze veiligheid. Het werk van de MIVD is namelijk van groot belang voor een democratische rechtsorde, nationale veiligheid en de veiligheid van parate troepen in inzetgebieden."●

Vrijdag 6 juli 2007 vond op Kandahar Airfield (KAF) in Afghanistan de officiële opening plaats van ECHOS Home *All Seasons*. De Minister van Defensie, Eimert van Middelkoop, verrichtte de officiële openingshandeling tijdens zijn bezoek aan de Nederlandse troepen in Afghanistan. *All Seasons* is het tweede militair tehuis in Afghanistan van de non-profit organisatie Pro Rege dat militairen een 'thuis ver van huis' biedt waar ze zich in hun vrije tijd kunnen ontspannen. Het eerste tehuis staat op Kamp Holland in Tarin Kowt in Uruzgan en vormt daar het ontmoetings- en ontspanningspunt bij uitstek.

Minister opent tweede militair tehuis in Afghanistan

Al jaren onderhoudt Pro Rege PMTrefpunten bij kazernes in Nederland, die dagelijks honderden militairen verwelkomen. Daarnaast heeft de organisatie onder de naam ECHOS Homes soortgelijke voorzieningen voor militairen die in het kader van buitenlandse missies langdurig en ver van huis verblijven, namelijk in Duitsland, op de Balkan, in Irak en dus ook in Afghanistan. Net als in een PMTrefpunt kun je ook in een ECHOS Home terecht voor een kop koffie of een maaltijd, voor een

potje darten of biljarten, of gewoon om een krantje te lezen of een brief/kaart naar huis te schrijven.

Prefab bouwsysteem

Met het oog op mobiliteit wordt een ECHOS Home meestal opgetrokken in hout systeembouw. Mede daarom verliep de bouw van *All Seasons* voorspoediger dan verwacht van bouwprojecten in een afgelegen gebied in Afghanistan. Een speciaal compliment komt daarbij toe aan de Defensie-medewerkers die zorgden dat alle materialen op tijd op locatie waren en aan een groep Nederlandse militairen in Kandahar die in hun vrije tijd de bouwploeg van Pro Rege hielpen bij de opbouw.

Gastvrijheid in elk seizoen

Traditioneel krijgen alle tehuizen van Pro Rege een naam die iets vertolkt van de historische achtergronden, bedoelingen, e.d. Zo staat *All Seasons* voor de constante beschikbaarheid en gastvrijheid voor alle militairen ongeacht het seizoen, rang of stand, ras of nationaliteit en levensovertuiging. En in al die opzichten is op Kandahar Airport een breed spectrum aan militairen vertegenwoordigd! ECHOS Homes zijn dagelijks doorlopend open van

8:30 tot 22:00 uur. De uitzondering daarop is dat het gebouw op zondagmorgen tot 11:00 uur exclusief ter beschikking staat van predikanten of aalmoezeniers om er een kerkdienst te houden. Ook voor andere bijzondere gebeurtenissen is het ECHOS Home vaak het verzamelpunt. Van verjaardagsfeestjes tot Sinterklaas. Maar ook als er nare gebeurtenissen verwerkt moeten worden, bijvoorbeeld wanneer collega's het slachtoffer werden van aanvallen. Daarom hoor je van militairen keer op keer: "Een ECHOS Home: dat hoort er gewoon bij!" ●

“Als je denkt dat je dik bent, dan ben je dat waarschijnlijk ook...”

Zojuist liep ik op Den Haag Centraal langs een poster van de Volkskrant, waarop in het kader van ‘Hoe werkt jouw werk’, in koeienletters stond: “Een koffer met één zorg weegt meer dan een koffer met tien nieuwe ideeën”. Daar ik vaak reeds voor aanvang van de werkdag aan het bedenken ben hoe ik me de komende uren door het werk moet gaan worstelen, legde ik meteen de link naar de bureaudiscipline binnen de MIVD. Want, zoals u de afgelopen tijd heeft gemerkt, is de veegploeg van de Afdeling Integrale Veiligheid een paar avonden op ronde geweest. Niet omdat we tijd genoeg hebben, maar gewoon omdat controle nu eenmaal nodig is. En dat blijkt. Ook deze ronde hebben we ons soms afgevraagd met welk idee men, qua bureaudiscipline, de boel na werkdag achterlaat.

Binnen de MIVD ligt de lat, qua veiligheid, hoog. Hoog genoeg om de minister met droge ogen te kunnen vertellen dat we ons best doen om onze informatie en bronnen adequaat af te schermen voor de buitenwereld. De lat ligt zo hoog en ons veiligheidsgevoel is dermate ontwikkeld dat we ons in veel situaties afvragen of iets wel veilig is. Na deze ‘risicoanalyse’, wordt vervolgens vaak besloten dat dit zo is. U zult zich niet verbazen dat de risico-inschatting, wanneer deze tegen het einde van de werkdag wordt uitgevoerd, niet altijd even gedegen wordt uitgevoerd.

Als je in het dagelijks leven denkt dat je dik bent, dan ben je dat vaak ook (opmerking van Lange Frans aan zijn echtgenote in de METRO van 23 juli 2007). Dit geldt ook voor veiligheid: als je denkt dat iets NIET veilig is, dan is dat vaak ook zo, want anders hoeft die afweging niet worden gemaakt... toch? Met dit in het achterhoofd wil ik u attenderen op een aantal belangrijke veiligheidsregels die u allen in acht dient te nemen. Zo moet u uw kasten, bureau's etc., ongeacht of deze zich binnen een compartiment binnen een ‘verboden plaats’ bevinden, na afloop van uw werkzaamheden afsluiten. Maar natuurlijk niet nadat u hierin al uw documenten heeft opgeborgen. Doe er dan meteen het gerubriceerde papierafval uit de papierbak in! Log uit en schakel uw beeldscherm uit. Is goed voor het milieu en brandveilig! Laat geen accountnamen en wachtwoorden achter op uw bureau, maar ook niet in uw agenda. Laat de PNVX-kaart niet in het toestel zitten. Berg uw sleutels op in uw sleutelkuisje en de laatste sleutel in de centrale sleutelkast. Laat geen gegevens-

Rechts: Log uit en schakel uw beeldscherm uit. Is goed voor het milieu en brandveilig! Laat geen accountnamen en wachtwoorden achter op uw bureau

Links: Berg uw sleutels op in uw sleutelkuisje en de laatste sleutel in de centrale sleutelkast

dragers in uw PC of waardevolle hebbedingetjes (laptop!) achter op uw bureau. Doe uw waardekast op slot, die staat er per slot van rekening niet voor niets! Laat bij uw vertrek de sleutel in de deur (brandweervoorschrift!). Dit is maar een kleine, maar belangrijke greep uit het u voorgeschreven veiligheidsassortiment. Het complete verhaal vindt u terug op het intranet MIVD, bij AIV, onder ‘regelgeving’.

Deze MIVD-regelgeving wordt binnenkort weer geactualiseerd. De Vaste Orders Veiligheid zijn herschreven en worden momenteel geconverteerd naar Orders van Blijvende Aard (OBA's). Ik zal u informeren wanneer deze serie OBA's op het intranet wordt gepubliceerd.●

Samenwerken kan door

Tussen de MIVD en de AIVD bestaat een nauwe band. Op verschillende terreinen wordt samengewerkt. Voor beide diensten is het wettelijke kader uitgezet in de Wiv 2002, die dit jaar zijn eerste lustrum viert. In een serie dubbelinterviews onderzoeken Stroom en Ingelicht, de personeelsbladen van de AIVD en de MIVD, hoe die samenwerking verloopt en hoe beide organisaties zich aan elkaar kunnen spiegelen. Deze keer spreken de bladen met de hoofden van respectievelijk de AIVD Academie en het Bureau Opleidingen van de MIVD.

Roland Mortier, hoofd van de Academie van de AIVD, spreekt van een 'gedwongen samenwerking'. Dat klinkt negatief, maar toch ziet hij juist veel goeds in de intensievere contacten tussen de beide opleidingsinstituten. Hij en Henk Bretveld, hoofd Bureau Opleidingen van de MIVD, ontmoeten elkaar tweemaandelijks om ervaringen uit te wisselen en de samenwerking vorm te geven.

Leg eens kort uit wat jullie opleidingsinstituten doen?

Mortier: "De AIVD heeft een eigen opleidingscentrum, de AIVD Academie. We verzorgen het instroomprogramma, dat bij ons een maand duurt. Ook zorgen we ervoor dat deze mensen vervolgcursussen kunnen volgen. Daarnaast hebben we bijvoorbeeld de analistenopleiding, waarin we waarschijnlijk kunnen gaan samenwerken met de MIVD."

Bretveld: "Wij hebben eigenlijk geen eigen opleidingsinstituut. Binnen Defensie is er het Defensie Inlichtingen en Veiligheidsinstituut (DIVI). Dit instituut komt voort uit de oude School voor de MID (red.: die ressorteerde onder de Koninklijke Landmacht) en was vooral gericht op gevechtsinlichtingen: hoe interpreteer je een terrein en dergelijke. Dat is iets heel anders dan waar een algemene inlichtingendienst mee bezig is. Je kunt zeggen dat een inlichtingendienst voornamelijk bezig is met het uitvoeren van taken die voortkomen uit de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv). Concreet komt dat neer op de veiligheidsonderzoeken, inlichtingen en contra-inlichtingen en de beveiligingsbevorderende taak. Binnen het DIVI zijn er momen-

teel aparte opleidingsrichtingen die gericht zijn op de uitvoering van de taken van de dienst. Verder kun je stellen dat de AIVD en MIVD qua opleidingen hetzelfde doen."

Waarom is samenwerking op het gebied van opleidingen belangrijk?

Mortier: "De aard van ons werk is hetzelfde. De AIVD heeft in 2002 de 'I' in haar naam gekregen. Naast een veiligheidstaak hebben we sindsdien ook een inlichtingentaak. We bevinden ons nu dus in hetzelfde aandachtsveld, hoewel ieder zijn eigen verantwoordelijkheden heeft. De opleidingen vertonen daarom ook overeenkomsten. Qua methodiek is tachtig procent van de opleidingen hetzelfde. Waarom zou je workshops of modules dan niet gezamenlijk aanbieden?"

Bretveld: "Als er bepaalde werkzaamheden worden verricht, kan er samengewerkt worden of het kan zijn dat mensen in hetzelfde geografische gebied werken. De medewerkers moeten dat weten. Daarom wordt er in het introductieprogramma, waaraan elke nieuwe medewerker moet deelnemen, aandacht besteed aan het feit dat er twee diensten op een vergelijkbaar terrein in Nederland werkzaam zijn. De cursist moet zich ervan bewust zijn dat er gezamenlijke en soms elkaar overlappende aandachtsgebieden zijn."

Mortier: "In het verleden was de MIVD vertegenwoordigd tijdens het introductieprogramma van de AIVD. Dat gebeurt op dit moment niet meer. We willen de MIVD wel weer de ruimte geven hun organisatie uit te leggen. Bij de MIVD wordt tijdens het

introductieprogramma geen presentatie verzorgd door een medewerker van de AIVD omdat daarvoor nu nog de tijd ontbreekt."

De introductiecursus van de MIVD is drie dagen, in tegenstelling tot die van de AIVD die een maand duurt. Is het niet mogelijk dat de MIVD op bepaalde onderdelen bij de AIVD-cursus aansluit?

Mortier: "Qua onderwerpen zou het wel kunnen, maar in de praktijk is het niet handig. Nu volgt een groep een maand lang hetzelfde programma. Het stoort als er dan telkens een clubje mensen voor even bij komt zitten en na verloop van tijd weer weggaat. Dan maken we liever een exclusief programma voor hen. Dat doen we bijvoorbeeld met Nationale Sigint Organisatie (NSO)-cursisten. Voor hen verzorgen we een aparte week."

Een van de zaken waarin wordt samengewerkt zijn workshops internetgebruik. Hoe gaat dat in zijn werk?

Bretveld: "Vorig jaar hebben we dat voor het eerst gezamenlijk gedaan en in november organiseren we wederom zo'n workshop. Tijdens drie identieke dagen krijgen de deelnemers voorgeschoteld hoe ze netwerken in kaart moeten brengen. We nodigen een deskundige, in dit geval iemand uit de Verenigde Staten, uit om te vertellen over de gevaren van het gebruik van internet en over mogelijkheden tot het veilig toepassen ervan. Deze workshop verzorgen we gezamenlijk en in dit geval op een locatie van Defensie."

Waarom werken jullie niet nog veel intensiever met elkaar samen?

Mortier: "Het is moeilijk tijd te vinden onze programma's op elkaar te leggen. Daarnaast moeten we eigenlijk ook een andere houding aannemen. We gaan nu teveel uit van de onmogelijkheden van verdere samenwerking, terwijl er nog zoveel mogelijkheden zijn. We moeten de overlapping veel meer opzoeken en die onderdelen samen uitvoeren. De methodiek van de analisten is bijvoorbeeld hetzelfde: de systematiek waarmee ze werken en de manier van rapporteren. Daarbij komt echter kijken dat de

toevoegen eigen sausje

MIVD een militaire organisatie is en dus op onderwerpen wil ingaan die voor een AIVD-analist niet van belang zijn. We zouden nog veel meer kunnen samenwerken, maar alleen als beide diensten er op de eigen werkplek nog een eigen sausje overheen gooien waarin specifiek wordt ingegaan op zaken die voor die dienst van belang zijn.”

Bretveld: “Voor een deel komt deze terughoudendheid ook doordat we niet goed bekend zijn met elkaars organisatie. Wat dat betreft is het een voordeel dat Roland bij Defensie en bij ons heeft gewerkt

en weet hoe het er bij ons aan toegaat. Niemand van ons Bureau Opleidingen heeft bij de AIVD gewerkt. Om elkaar toch te leren kennen, gaan we elke twee maanden bij elkaar op bezoek. Dan wisselen we ervaringen uit en bekijken we hoe we samen verder kunnen.”

Er is dus nog een hoop te doen?

Mortier: “Door het convenant zijn we gedwongen samen te werken. Nu het steeds meer op gang komt, merken we dat het bevalt en dat het goed gaat. Maar

we moeten niet te gemakkelijk denken dat we heel erg tot elkaar kunnen komen. Er blijft behoefte om cursussen en opleidingen zelf te ontwikkelen en aan te bieden. We denken nog niet zo snel: hoe kunnen we de MIVD hierbij betrekken.”

Bretveld: “Het intensievere contact is positief. We kunnen wat aan elkaar hebben. We kunnen nuttige dingen van elkaar ontvangen, maar ook aan elkaar doorgeven.” ●

‘NSO WIL DE DIENSTEN VAN

De Diensten van dienst zijn. Dat is wat luitenant-kolonel Barry van de Lustgraaf, hoofd NSO, voor ogen heeft met de Nationale Sigint Organisatie (NSO). Deze organisatie is na een lange periode van voorbereiding per 1 juni officieel gestart. Deze start betekent niet dat er nu achterover geleund kan worden. “We moeten de komende jaren de AIVD en MIVD laten zien wat we waard zijn en dat de keuze voor de NSO een goede is geweest.”

“Het geeft een goed gevoel dat we de twee Inlichtingen en Veiligheidsdiensten van Nederland mogen bedienen”, zegt luitenant-kolonel Barry van de Lustgraaf. “De verwerving van inlichtingen is een essentiële schakel in het inlichtingenproces. We zijn ons bewust van de dienstverlenende rol die we als NSO hebben en van de taak onze klanten het gewenste product te bieden.”

De drie hoofdtaken van de NSO zijn in dat kader: het verwerven van verbindingsinlichtingen (VI) voor de MIVD en de AIVD, het uitvoeren van toegepast onderzoek gericht op innovatie en continuïteit van de interceptie en het instandhouden van VI-detachementen ten behoeve van expeditionaire inzet.

De NSO is beheersmatig ondergebracht bij de MIVD en wordt door beide diensten gezamenlijk gezagsmatig aangestuurd.

Produceren versus verkennen

De interceptietaak van de NSO is gericht op twee doelen: het ontvangen en opnemen van door de diensten van belang geachte, niet-kabelgebonden telecommunicatie door gerichte en ongerichte interceptie en het verkennen van de ether, het zogenaamde *searchen*. “Dit laatste is van groter belang dan het op het eerste gezicht lijkt”, volgens Van de Lustgraaf. “Hierin ligt namelijk de sleutel voor de continuïteit van de productie van de diensten op de langere termijn. Het gebruik van de ether is immers aan voortdurende veranderingen onderhevig. We moeten die ontwikkelingen volgen om in de toekomst aan de bal te blijven. Daarnaast kunnen de behoeften van de diensten plotseling wijzigen door actuele gebeurtenissen. Het is dan van belang dat we weten waar we relevante informatie zouden kunnen vinden om als het ware een ‘warme’ start te kunnen genereren.

Verder ben je samen met de diensten voortdurend op zoek naar de meest relevante bronnen van informatie. Met de minste inspanning, het beste resultaat. De middelen zijn immers altijd schaars. *Search*activiteiten zijn dan al snel het ondergeschoven kindje. De MIVD en de AIVD zijn namelijk primair gebaat bij productie en daar dragen de resultaten van deze activiteiten niet direct aan bij. Het voldoende aandacht blijven geven aan de verkenning van de ether is een grote eigen verantwoordelijkheid van de NSO; de bijdrage van de NSO aan het vooruitziend vermogen”.

Uitdagingen

De activiteiten van Bureau Satelliet (BSAT) en Radio (BRAD) zijn de *core business* van de NSO. Daar is Van de Lustgraaf erg tevreden over. Hij maakt zich echter wel zorgen over de hoge uitzenddruk op militairen van BRAD die worden ingezet in de eerder genoemde VI-detachementen. Bureau Radio houdt al drie jaar lang twee uitzendingen tegelijkertijd op de been. “Daarvoor zijn meer militairen nodig dan we hebben”, geeft Van de Lustgraaf aan. “Daar is weliswaar qua functieruimte in voorzien, maar militairen werven is niet zo eenvoudig. Wij visen namelijk uit dezelfde personeelsvijver als 102 EO (electronische oorlogsvoering) compagnie van 103 ISTAR Bataljon. Toch staan wij open voor ‘nieuw en jong’ talent om zich bij ons in het vak te bekwamen. In een poging de uitzenddruk te verlagen worden burgers, die werkzaam zijn bij BRAD en zich vrijwillig opgeven voor uitzending, opgeleid en uitgezonden”. Op dit moment wordt één van de vier uitzendfuncties door een burger vervuld. Daarnaast kan remote control een uitkomst bieden. “Dat wil zeggen dat onze apparatuur over een grote afstand bediend kan worden vanuit de centrale. Op dit moment is de apparatuur daarvoor niet altijd geschikt maar het is wel altijd het eerste waar we naar kijken in de voorbereiding. Daarnaast zijn we voortdurend op zoek naar nieuwe mogelijkheden”.

Een andere uitdaging waar NSO voor staat, betreft het opzetten van het bureau dat de interceptie technisch ondersteunt. Hiertoe zijn afgelopen juni twee disciplines samengevoegd, ICT en Signaal Analyse. “We hopen synergie te halen uit deze samenvoeging, maar dat kost nog even wat tijd.”

Ook op materieelgebied liggen nog wat uitdagingen, vastgelegd in het jaarplan van de NSO. Zo moeten onder andere een schotelantenne worden afgebroken,

DIENST ZIJN'

grondstation Zoutkamp moet worden ontmanteld en deels worden verhuisd naar Burum en er moet een nieuw personeelsgebouw worden gebouwd.

Tenslotte noemt Van de Lustgraaf nog als uitdagingen het positioneren van de NSO 'tussen' de Diensten, het inrichten van nieuwe samenwerkingsverbanden, het beproeven van het concept van de aansturing van de NSO en het afstemmen van procedures.

Evaluatie

Van de Lustgraaf heeft hoge ambities voor de toekomst van de NSO. De eerste ambitie is gericht op het laten zien dat wat bedacht is, in de praktijk werkt. Daartoe is over twee jaar een evaluatie voorzien.

“Voor de AIVD is een instantie met capaciteiten als de NSO een nieuw fenomeen”, zegt Van de Lustgraaf. “We moeten de AIVD dus laten zien wat we voor hen kunnen betekenen; hoe zij de NSO zo goed mogelijk kunnen inzetten. Voor de MIVD ligt dit anders. Vóór 1 juni waren alle onderdelen van de huidige NSO onderdeel van de Afdeling Verbindingsinrichtingen (AVI) van de MIVD. Zij zijn dus zeer goed bekend met ons. Deze afdeling heeft eigenlijk een onderdeel verloren. NSO is daarvoor in de plaats gekomen. Ik wil hen zo snel mogelijk vertrouwen geven in de NSO. Laten zien dat we nog steeds een goede verwervende instantie zijn. En aan beide tonen dat de oprichting van de NSO een goede keuze is geweest”.

Kenniscentrum

Dit tweejarigenplan omvat niet alle ambities. De overste kijkt ook over de twee komende jaren heen. “Het is mooi als NSO over een aantal jaar hét kenniscentrum is op het gebied van interceptie en kennis van de ether. Ik ben me ervan bewust dat dat een hoge ambitie is, maar de diensten mogen dat wel van ons verwachten. De NSO is daarvoor de door de politiek aangewezen instantie. In de komende twee jaar moet de basis worden gelegd voor invulling van deze ambitie. Vanuit een goede evaluatie kan dan verder worden gebouwd aan de realisatie daarvan. “Ik hoop dat we dan op basis van twee jaar werken en ervaring met de huidige organisatie van de NSO, goed onderbouwd wegen kunnen aangeven die leiden naar een nog productievere en efficiëntere NSO, zodat we de diensten optimaal van dienst kunnen zijn. Er liggen nog zoveel kansen.”●

Beste collegae,

De nieuwe MC is sinds 21 juni enthousiast en voortvarend van start gegaan. Ik mag hierbij mijn hoedanigheid als voorzitter voortzetten. De versterking van vijf nieuwe leden moet de komende tijd voor voldoende continuïteit zorgen. De MC heeft de komende tijd echter wel te maken met uitzending van diverse leden. Hier valt ook voor de MC niet aan te ontkomen. Alhoewel we op dit moment de vakantieperiode grotendeels achter de rug hebben, was deze ten tijde van het schrijven van deze column net aangebroken.

Door: Ed Maas, voorzitter MC-MIVD

De afgelopen periode werd onze aandacht nadrukkelijk opgeëist door het eindadvies dat wij hebben gegeven op het concept Voorlopig Reorganisatieplan (cVRP) “Versterking MIVD 2007-2013” versie 0.6. We hebben onze mening gegeven over een aantal zaken die ons inziens voor verbetering en/of aanpassing in aanmerking komen. In juni had de MC al haar voorlopig advies op het cVRP “Versterking MIVD 2007-2013” versie 0.4 gegeven.

Doordat de versie 0.6 aanzienlijk verschilde van versie 0.4 is het verschijnen van ons eindadvies enigszins vertraagd. Op 12 juli j.l. is dit eindadvies derhalve aan de directie beschikbaar gesteld. Een belangrijke conclusie is volgens de MC wel dat het gezien alle veranderingen en onzekerheden eigenlijk niet te doen is om een realistisch advies te geven over de periode tot 2013. Ook in verband met de uitloop in de vulling van de nieuwe functies tot 2013 is de MC niet in staat zo ver vooruit te kijken en het advies op dit reorganisatieplan reeds over die lange termijn te formuleren. Derhalve hebben wij voorgesteld om als MC ieder tweede kwartaal een update van ons advies aan te geven.

De MC was als toehoorder in het projectteam ‘Versterking MIVD’ betrokken bij de totstandkoming van het cVRP. Hierbij hebben wij in februari een aantal zaken bij de projectleider aangekaart. Hierop is door de projectleider ‘Versterking MIVD’ aanvullende informatie beschikbaar gesteld. De MC blijft bezorgd over de huisvesting van de nieuwe organisatie.

Uiteraard zullen ook andere zaken door ons nauwgezet worden gevolgd de komende periode. In de volgende column zal ik hier op terugkomen.

Ik vertrouw erop dat u de nieuwe MC ondersteunt in haar rol als vertegenwoordiger van het personeel van de MIVD, zodat we uw belangen zo goed mogelijk kunnen behartigen.●

MIVD OOK VERTEGENWO

Ik hoor mijn co
zeggen... echt ee
je moet het sta

ORDIGD BIJ VIERDAAGSE

Dit jaar liepen diverse medewerkers van de MIVD in groepsverband dan wel los van elkaar de Vierdaagse. De meeste MIVD deelnemers hebben de eindstreep gehaald.

ITZ1 Herman Burbach, werkzaam bij het Team Coördinatie Uitzendingen (TCU), zegt: "Het was de tweede keer dat ik heb gelopen. Tja, wat zal ik zeggen, zere voeten, dat zeker. Gelukkig is het allemaal goed gegaan. Ik heb gezellig meegelopen met een aantal collega's. Ik ben er zelf alleen pas laat achter gekomen dat er meer mensen van de MIVD meeliepen. Het is wellicht een leuk idee voor de volgende keer om de MIVD-lopers te organiseren zodat we eventueel samen kunnen trainen en uiteindelijk samen kunnen lopen natuurlijk."

De lopers hadden de hele week mooi weer op de laatste dag na. Over het algemeen goed Vierdaagse weer dus. Dat helpt in ieder geval. Maar voegt Herman Burbach toe: "Ook al ben je goed getraind, het is toch afzien!"

Hierna leest u het verhaal van eerste luitenant Urbian van den Heuvel, ook één van de MIVD medewerkers die de Vierdaagse heeft gelopen, en wel in een bijzonder verband.●

Boven: Urbian (rechts) tijdens een korte stop

Onder: 'De Studentenweerbaarheid van Urbian'

DE EINDS

TREEP X 12

In dit nummer is eerste luitenant Urbian van den Heuvel aan het woord in het Sfinxje. Hij is werkzaam bij de afdeling Analyse en Rapportage en heeft in juli zijn 12e Vierdaagse gelopen. “Niet omdat ik zo gek ben op wandelen maar voor de saamhorigheid en het groepsgevoel,” zegt Urbian. Hij licht toe: “Toen ik op mijn 21e begon met lopen, studeerde ik in Leiden. Ik ben toen lid geworden van de studentenweerbaarheid Den Haag en ben van daaruit de Vierdaagse gaan lopen. Eerst dus als student en lid van de studentenweerbaarheid en nu loop ik als reünist en mentor van de studentweerbaarheid mee.”

Urbian vervolgt zijn verhaal: “Als mentor van de studentenweerbaarheid zorg ik voor het contact tussen de militairen op kamp Heumensoord enerzijds en de commandant van de studentenweerbaarheid anderzijds. Ik doe dit trouwens samen met een andere reünist, die niet als ik oud-bestuursvoorzitter van de studentenweerbaarheid is geweest. We zorgen ervoor dat alles in goede banen wordt geleid en indien nodig neemt hij of ik de rol van de commandant van de weerbaarheid kort over. Daarnaast is het belangrijk om de groep compleet te houden en te motiveren. Zo zijn er natuurlijk studenten die nog gaan feesten in de stad en een kwartier voor de starttijd van bijvoorbeeld 4:30 uur terugkomen op het kamp of pas later. In het laatste geval bel ik even om te vragen waar ze uithangen en in het eerste geval kunnen ze wel wat motiverende woorden van de groep gebruiken om de eindstreep te halen. In de huidige tijd met de mobiele telefoon gaat het gelukkig een stuk makkelijker om contact te houden met de groep.”

Urbian vindt het jammer maar begrijpelijk dat de studentenweerbareheden soms het predikaat krijgen ‘er rommelig of slordig bij te lopen’. “De weerbaarheid Den Haag is echter altijd goed vertegenwoordigd en loopt er netjes bij,” zegt Urbian. “Ze groeten ook, zoals het hoort, tijdens de uittocht ‘s ochtends uit het kamp. Andere weerbareheden doen dit niet of niet zoals het hoort en het is dan jammer dat iedereen over één kam wordt geschoren. De weerbaarheid Den Haag heeft op dit moment gelukkig een oud-lid dat zich hard maakt voor het initiëren en onderhouden van goede contacten met Defensie wat zijn vruchten al

heeft afgeworpen. Voor de weerbareheden is het leuk dat ze tijdens de Vierdaagse kunnen wedijveren met de militairen die meelopen. En ze doen er absoluut niet voor onder, niet qua mentaliteit en niet qua prestatie. Verder is de medaille natuurlijk ook wel belangrijk voor ze.”

Op de vraag wat het verschil is voor Urbian met het lopen van de Vierdaagse nu en in het begin, zegt hij: “Nu train ik eigenlijk niet meer, behalve dan de duinenmars die ik dit jaar heb gedaan. Ik weet ook niet of ik nog lang doorga met het begeleiden van de studentenweerbaarheid. Als een soort reünie is het wel leuk, want sommige mensen zie ik maar één keer per jaar tijdens de Vierdaagse. Alleen op een gegeven moment ken je het ook wel en het houdt natuurlijk een keer op. Verder zijn de regels strenger in vergelijking met het begin, waardoor het minder leuk is geworden. Zo is het tegenwoordig een uitzondering als je wapens draagt terwijl dit er vroeger als militair of weerbaarheid gewoon bij hoorde.”

Na 12 jaar Vierdaagse ervaring heeft Urbian nog wel een paar anekdotes. “De eerste keer dat ik de Vierdaagse liep in 1994, had ik mijn schoenen niet bij me. Ik heb de hele Vierdaagse toen gelopen op de oude kisten van iemand anders. Dat was even wennen, maar ik heb de eindstreep gehaald. In 1995 heb ik in jacquet gelopen. Er waren namelijk niet genoeg uniformen dus moesten we eigenlijk in burger...” Tot slot vertelt Urbian: “De route langs de universiteit is altijd een beetje saai en dit jaar heeft iemand van de weerbaarheid met een levensgroot magnumijsje rond de detachementen gelopen. Dat was, zeker vanaf een afstandje, erg grappig om te zien!”

Urbian draagt het Sfinxje over aan Sergeant-majoor Van Munster.●

Ontwikkelingen HTI in beeld

Nadat de architectuur voor 'Atlas', de nieuwe technische infrastructuur van de MIVD, was goedgekeurd, is vorig jaar april de ontwikkelfase gestart. In deze fase worden de onderdelen van de technische infrastructuur ontworpen en gebouwd. Deze onderdelen worden vervolgens getest (zie Ingelicht 2007, nummer 1) en zullen daarna worden samengevoegd tot één geheel, zodat uiteindelijk tot de implementatie van de nieuwe infrastructuur kan worden overgegaan.

In Ingelicht nummer 6 van 2006 heeft u kunnen lezen dat de componenten van 'Atlas' worden opgeleverd in een aantal interne releases. Iedere release biedt één of meerdere nieuwe functionaliteiten. De eerste release biedt de basisinfrastructuur en de beheeromgeving. Deze release is eind 2006 afgerond. De tweede release, die centrale diensten zoals e-mail faciliteiten en printen omvat, is in mei 2007 afgerond. De derde release, die alle resterende functionaliteiten bevat, wordt eind augustus afgerond. Theo Woolderink, projectleider HTI, vult aan: "Tenslotte is er nog een vierde release aan de planning toegevoegd." "Hierin worden eventuele aanpassingen of punten van discussie uit de vorige releases meegenomen. Parallel aan de ontwikkeling van deze vierde release vinden de gebruikersacceptatietest (GAT), de beheeracceptatietest (BAT) en de systeemacceptatietest (SAT) plaats."

SAT, BAT en GAT

De SAT dient om aan te tonen dat de release voldoet aan de functionele specificaties en aan niet functionele vereisten zoals stabiliteit en prestatievermogen. De BAT wordt gebruikt om aan te tonen dat de release voldoet aan de eisen die de ICT-be-

heerorganisatie stelt aan een beheerbare release. De GAT toont aan dat de release voldoet aan de functionele en kwalitatieve eisen van de gebruikers. De SAT wordt zowel door de projectorganisatie HTI ontwikkeld als uitgevoerd. De BAT wordt door HTI in samenspraak met de ICT-beheerorganisatie ontwikkeld en de test wordt uitgevoerd door een vertegenwoordiging van de ICT-beheerorganisatie. De GAT wordt in overleg met de gebruikers ontwikkeld en uitgevoerd. ●

Theo Woolderink vervolgt zijn verhaal: "Voor de implementatie van 'Atlas' zijn we afhankelijk van de bouwkundige realisatie van een rekencentrum. De aannemer die uit de aanbestedingsprocedure naar voren is gekomen, was niet in staat om een ontwerp te leveren, dat voldeed aan onze wensen en eisen. De consequentie hiervan is helaas dat er nu een nieuwe aannemer geselecteerd moet worden. Om ervoor te zorgen dat de implementatie van 'Atlas' geen verdere vertraging oploopt, is besloten om een tijdelijk rekencentrum te realiseren met voldoende capaciteit voor de uitrol van de nieuwe infrastructuur. Zoals het er nu naar uitziet, wordt het tijdelijke rekencentrum opgeleverd in december 2007. Dit betekent dat we de pilot in januari 2008 kunnen uitvoeren en de implementatie in februari volgend jaar. De detailplanning en de methodiek van de pilot en de implementatie worden samen met de klankbordgroepen uitgewerkt en zullen aan het einde van de zomer ter besluitvorming worden voorgelegd aan de stuurgroep."

Risico's voor de planning

Volgens Theo is er nog wel een aantal risico's die verandering in de planning kunnen geven. Hij licht toe: "Zo is de detailplanning van het voorwerk om het rekencentrum operationeel te maken nog niet geheel duidelijk. Verder zijn er nog wat onderwerpen die onderhevig zijn aan verandering, zoals de inrichting van het klantendomein en de wijze van inrichten van de compartimenten. Ook moeten alle applicaties helder in beeld zijn en definitief worden vastgesteld. Tot slot is een belangrijke

De beheerorganisatie staat te trappelen om nieuwe infrastructuur te gaan beheren

voorwaarde dat de beheerorganisatie van de MIVD klaar is om de nieuwe infrastructuur in ontvangst te nemen en te beheren. Om dit laatste zeker te stellen, is het project Herinrichting Beheerorganisatie (zie hierna) in het leven geroepen."

Herinrichting ICT Beheerorganisatie (HBO)

"Een nieuwe technische infrastructuur is een belangrijke basis, maar de uiteindelijke doelstelling hiervan is een betere en stabielere dienstverlening," vindt Jaap Nieuwenhuijzen, projectleider HBO. Hij vervolgt zijn verhaal: "Alleen met een nieuwe infrastructuur ben je er dus niet, de processen en de mensen moeten hier goed op afgestemd zijn. Dit is tevens wat het project HBO beoogt. Het punt waarop mijn project start, is dat alle medewerkers van de beheerorganisatie (afdeling Informatiemanagement) voldoen aan de basisopleidingseisen en van daaruit worden voorbereid op de specifieke 'Atlas' infrastructuur. Vanaf augustus gaat de beheerorganisatie met dit laatste punt

aan de slag. Echter, niet alleen een opleiding maakt deel uit van de voorbereiding om de nieuwe technische infrastructuur goed te beheren. Ook de processen en de inrichting van de beheerorganisatie spelen hierbij een belangrijke rol. Het project HBO is dan ook in drie deeltrajecten opgesplitst.

1. Opleidingen; de beheerorganisatie krijgt specifieke kennis over 'Atlas'. Dit is overigens niet alleen theorie, maar bestaat ook uit een aantal praktijktests en een pilot waarin gekeken wordt of de kennis en kunde werkelijk voldoende is.
2. Processen; de interne processen en procedures worden ingericht volgens de ITIL (Information Technology Infrastructure Library) methode. ITIL staat voor de best practices voor het beheren van ICT infrastructuren wereldwijd.
3. Organisatie; het project HBO levert een blauwdruk op voor de afdeling Informatie Management die dient als basis voor het Concept Voorlopig Reorganisatieplan. De afdeling Informatie Management is namelijk nog niet

geherstructureerd, in afwachting van de implementatie van 'Atlas' en de voorbereiding van de beheerorganisatie hierop."

Jaap licht verder toe: "Bij het inrichten van de organisatie wordt gekeken naar de rollen en functionaliteiten binnen de afdeling Informatiemanagement met betrekking tot 'Atlas'. De huidige ICT is zo complex dat er steeds meer specialismen komen. Aan deze specialismen moeten rollen en functionaliteiten worden gekoppeld. Dit heeft ook weer zijn invloed op de processen en de inrichting daarvan."

Jaap vervolgt zijn verhaal: "Bovenstaande deeltrajecten zijn in feite randvoorwaarden om de infrastructuur goed te kunnen beheren en als schil daaromheen ligt het benutten en verder ontwikkelen van het potentieel van de medewerkers om zodoende de professionaliteit en de dienstverlening te verbeteren. Belangrijk bij dit laatste is coaching en begeleiding op de werkplek. De inrich-

ting van de processen en de professionaliteit van de medewerkers is iets dat moet gaan leven binnen de organisatie; het moet tussen de oren gaan zitten. Kort gezegd, je kan een bedrijfsproces wel inrichten maar als je verder geen actie onderneemt in de zin van coaching, begeleiding en mensen aanspreken op hun gedrag dan zal er weinig gebeuren. De mensen zijn uiteindelijk de belangrijkste factor om het project te laten slagen en ik heb er vertrouwen in dat dit zeker gaat lukken." Tot slot vindt Jaap dat de komst van de nieuwe infrastructuur en de reorganisatie binnen de MIVD een mooie kans is om een positieve verandering te creëren.

"Al met al zijn we een eind op weg naar een succesvolle implementatie van 'Atlas'," voegt Theo Woolderink tenslotte toe.●

In de volgende Ingelicht van oktober leest u meer over 'Atlas' en de komende Pilot.

103 ISTAR BATALJON

Van need-to-know naar n

De kracht van het Istarbataljon is dat alle deelprocessen van de inlichtingencyclus in één hand liggen”, zegt luitenant-kolonel Rein Schravendeel, commandant van 103 ISTAR Bataljon. De integratie van alle processen bij deze jonge eenheid kan verder geoptimaliseerd worden. Het verzamelen en verwerken van inlichtingen kan nog beter worden geïntegreerd om de operationele commandant optimaal van inlichtingen te voorzien. Om uit te zoeken hoe dat het best kan, hebben Defensie, TNO en Thales gemeenschappelijk een *Concept Development & Experimentation (CD&E)* traject opgezet.

Dit CD&E traject begon in april 2006. Doelen hiervan zijn het sneller produceren van inlichtingen, het verwerken van meer ruwe informatie, het verhogen van de kwaliteit van producten en het verbeteren van de *situational awareness* van sensoren.

Een veldexperiment, laboratoriumtesten en een oefening later, ligt er een rapport waarin staat aangegeven hoe de processen en producten kunnen worden verbeterd, zodat de operationele commandant nog beter voorzien wordt van relevante en gevalideerde inlichtingen.

Een aantal punten waar winst op te behalen valt, is een betere technische en sociale afstemming tussen het *All Source Intelligence Center (ASIC)* en OPS (functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de aansturing van sensoren).

Chatten

De oplossing lijkt simpel: het verwerven en verwerken van informatie in één informatiedomein samenvoegen. Genetwerkt optreden dus. Maar niet alleen technisch moet het bataljon ‘genetwerkt’ optreden. Ook fysiek moeten ASIC en OPS bij elkaar zitten om een sociaal netwerk te laten ontstaan.

Een *Network Enabled Concept (NEC)* werd hiervoor bedacht door Defensie, TNO

en Thales. Thales en TNO ontwikkelden applicaties waarmee grote hoeveelheden ongestructureerde data in een genetwerkte omgeving konden worden verwerkt, samengevoegd met gestructureerde data en vervolgens geanalyseerd. De applicaties hadden ook een chatfunctie, zodat ASIC en OPS nog sneller informatie met elkaar kunnen uitwisselen.

Schravendeel is enthousiast: “Doordat de OPS-en toegang hebben tot de informatie van het ASIC, krijgen ze meer informatie onder ogen. Als je meer gegevens ziet, rijzen er vanzelf meer vragen. Dat is alleen maar goed. Daarnaast gaat het niveau van OPS ook omhoog, omdat zij sneller informatie met elkaar uitwisselen doordat zij naast elkaar zitten. Omgekeerd krijgt het ASIC veel meer dan alleen ruwe informatie van de OPS. De initiële analyseslag van de OPS voegt waarde toe en faciliteert de analyse in het ASIC. Het verbeteren van de inlichtingprocessen is dus niet alleen technisch van aard. Er zitten ook sociale elementen aan vast. Het gaat over procedures, opleidingen en intermenselijke relaties.

Voor sommige militairen die anders moeten gaan werken, is het wel even wens-

ISTAR en MIVD

Genetwerkt optreden. Een concept dat gebruiksklaar is. Enthousiaste militairen.

Welke plaats heeft de MIVD in dit hele verhaal? Schravendeel: “De inlichtingstroom begint bij de opstart van een operatie bij de MIVD. Deze dienst bekijkt de hele wereld, terwijl wij ons vanaf een zeker moment focussen op een bepaald inzetgebied. Informatie van de MIVD is in de eerste plaats ons basismateriaal. Tijdens een operatie werken we nauw samen en komt er telkens nieuwe informatie via de MIVD binnen. Deze informatie wordt samengevoegd met de reeds aanwezige informatie in ons systeem en met informatie afkomstig van operationele eenheden, zodat wij ons uiteindelijke doel kunnen bereiken: het adequaat ondersteunen van de operationele commandant.

Maar het werkt vanzelfsprekend ook omgekeerd: de MIVD is geïnteresseerd in wat mijn mensen vinden, wat mijn vliegtuigen zien. Ik zie graag dat informatie eenvoudiger wordt uitgewisseld. Het ISTAR systeem en de MIVD moeten goed op elkaar aansluiten.” ●

need-to-share

nen, geeft Schravendeel aan. “Van het principe *need-to-know*, stappen we over op *need-to-share*. Informatie met elkaar delen binnen het ISTAR systeem is cruciaal. Tijdens de oefening *Kindred Sword* merkten we dat militairen dit niet altijd even eenvoudig vinden. Iedereen moet uit zijn eigen zuil komen en informatie delen binnen het ISTAR systeem. Ze moeten leren samenwerken in een sociaal netwerk. Uiteindelijk blijkt wel het belang. Ik zag mensen enthousiast worden, toen ze de meerwaarde ervan gingen inzien en toen ze de resultaten onder ogen kwamen.”

Computers

De bataljonscommandant geeft aan dat dit concept zo in de praktijk toepasbaar is, waar dan ook. “De technologie is er. Ons onderkomen, wij gebruiken op dit moment als interim oplossing oude kruistenten van een hospitaalcompagnie, zijn er. We hoeven alleen maar wat computers, mensen en procedures (en airco’s als het warm is) mee te nemen naar een bepaald inzetgebied en het werkt.”●

Kindred Sword

In het oefenscenario handelt een criminele familie in nucleair materiaal. Hoe zitten de relaties van de criminelen en strijdende partijen in elkaar? Wanneer wordt het kernmateriaal verplaatst? Dat zijn vragen waarop 103 ISTAR Bataljon antwoord geeft tijdens de oefening *Kindred Sword*. Tijdens deze oefening wordt het *Development & Experimentation* concept getest.

Via de sensor Elektronische Oorlogsvoering komt informatie binnen: familie A geeft familie B de volgende boodschap. ‘De bloemen zijn binnen’. Er moet worden uitgezocht wie A is en wie B. Ook moet duidelijk worden vanwaar de boodschap wordt verzonden. Humint gaat ondertussen met de bronnen praten om meer informatie te verzamelen. Tegelijkertijd gaan verkenners op pad om fabrieken in de gaten te houden. Zo komen ze erachter wie zaken doet met wie en wanneer de volgende lading ‘bloemen’ binnenkomt en kan een eenheid deze lading onderscheppen.

Tachtig militairen, waaronder vertegenwoordigers van het Noorse ISTAR bataljon

en een Duitse eenheid nemen deel aan deze tiendaagse oefening. Het vindt plaats in een NATO Response Force-setting. In totaal moeten ze zo'n 750 berichten en documenten verwerken. Bataljonscommandant Schravendeel: “Het Nederlands-Duits legerkorps, de leider van de oefening, heeft een geweldige prestatie geleverd om ons als ISTAR met aparte verhaallijnen binnen het hoofdsenario van de oefening (inclusief alle oefenberichten) te trainen. Het zat geweldig in elkaar. De oude kruistent van de hospitaalcompagnie was voor ons een prima interimoplossing om de commandopost onder te brengen. Zowel OPS als ASIC hadden hun plaats. Ook de logistiek en de interne verbindingen waren vertegenwoordigd. Het nagestreefde sociale netwerk kon en is ook ontstaan. Het was de eerste keer dat wij op deze wijze geoefend zijn en het was een succes. Alle door ons nagestreefde oefendoelstellingen zijn ruimschoots behaald en het CD&E concept heeft zich bewezen.”●

E-DIV REGELT HET

Een groot gedeelte van de projectorganisatie e-DIV bij elkaar. Van links naar rechts: Henk Kummeling, Kees van Gils, Maarten Hijkoop, Jill Gaillard en Edwin Rütten

Maarten Heijkoop, projectleider van e-DIV (electronische Documentaire Informatievoorziening) vertelde in Ingelicht nummer 1 2007 dat vanaf maart/april dit jaar gestart zou worden met het scannen van de archieven van Bureau Personele Veiligheid. Dit bureau dient tevens als test-case voor de beoogde MIVD-brede digitalisering van het archief. Maar niet alleen het digitaliseren van de archieven is onderdeel van het project, wat misschien nog wel belangrijker is, is het inzichtelijk maken van elke stap binnen de verschillende processen en het digitaliseren van deze productieprocessen. Het inzichtelijk maken van de processen, wie waar verantwoordelijk voor is en welke documenten er worden gebruikt, wordt vastgelegd in een documentair structuurplan (DSP). Dit kan gezien worden als het handboek voor de informatievoorziening. De afgelopen maanden zijn er weer de nodige vorderingen gemaakt, die Maarten Heijkoop hieronder toelicht.

“Al enige maanden zijn de medewerkers van Bureau Personele Veiligheid (BPV) druk bezig om de archieven te scannen,” vertelt Maarten. “Voordat de documenten worden gescand, moeten de archieven echter eerst opgeschoond worden. Dit opschonen neemt meer tijd in beslag dan het scannen zelf. De gescande documenten worden vervolgens opgeslagen en beheerd in een digitaal systeem. Dit systeem heeft tot nu toe op de testomgeving gedraaid maar zal deze maand worden omgezet naar de productieomgeving. Daarna zal de scanproductie ook worden verhoogd. We houden zelf wekelijks bij wat er gescand wordt, zodat we het productieproces goed kunnen volgen.”

In Ingelicht nummer 1 2007 vertelde Maarten dat het projectteam e-DIV druk bezig was met de eerste versie van het MIVD-brede documentair structuurplan. “Inmiddels is het generieke deel en het specifieke deel voor BPV van het documentair structuurplan geaccordeerd door het Dienstencentrum Documentaire Informatievoorziening (DCDI). Het DSP is een groeidocument en wordt per afdeling nog verder aangevuld met specifieke informatie.” Ook over het digitaliseren van de productieprocessen is er nieuws te melden. Maarten licht toe: “Op dit

moment zijn we bezig met de inrichting van de ontwikkel- en testomgeving. Het materiaal komt volgens planning in augustus binnen, zodat we in september kunnen starten in de ontwikkel- en testomgeving met het digitaliseren van de productieprocessen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de generieke Documentaire Informatie Voorzieningsdiensten (DIV-diensten) en de specifieke DIV-diensten. De eerstgenoemde zijn algemene functies die in de gebruikte software zijn opgenomen. Onder specifieke DIV-diensten worden bijvoorbeeld speciale formulieren en de afhandeling daarvan verstaan. Ook de specifieke productieprocessen van Bureau Personele Veiligheid worden meegenomen. De generieke DIV-diensten kan je eigenlijk zien als de basis en van daaruit worden aanvullingen gedaan voor de specifieke afdelingen. De uiteindelijke acceptatie van de digitale productieprocessen gebeurt door de afdelingen en de technische acceptatie van het systeem vindt plaats door de beheerorganisatie. Na acceptatie zal het digitale systeem worden opgenomen in ‘Atlas’, de nieuwe technische infrastructuur. Bovenstaande cyclus noemen wij de OTAP omgeving (Ontwikkel-, Test-, Acceptatie en Productieomgeving).”

Budget

Maarten vertelt verder: “In verband met de defensiebrede investeringsstop hebben we budget voor e-DIV tot eind van het jaar. We zijn nu dan ook bezig met een businessplan voor 2008 en 2009 om e-DIV voort te kunnen zetten. Inmiddels is de eerste versie van dit businessplan gereed.” In Ingelicht nummer 1 van 2007 stond dat het project waar mogelijk ook andere initiatieven ondersteunt, zoals het digitaliseren van de archieven van Bureau Industrieveiligheid (BIV). “Hoe staat het hiermee?”, vragen we Maarten. “We hebben een ordeningsplan voor BIV gemaakt. Hierin staat aangegeven hoe dossiervorming opgebouwd moet worden en wat er dus wel en niet in moet staan. Op basis van dit ordeningsplan wordt het archief van BIV gescand. Dit scannen gebeurt bij Bureau Documentaire Informatievoorziening (BDI). Het gebeurt dus niet in onze scanstraat maar met de scanner van BDI waarna het wordt ingevoerd in een programma. Dit gebeurt in de juiste structuur zodat wij het later zo over kunnen nemen in het systeem van e-DIV.”

Tot slot vertelt Maarten dat het project een aantal nieuwe medewerkers rijker is. Dit zijn Geurt-jan van Renswoude, projectarchitect; Menno Breedveld, ontwerper van het systeem waar e-DIV mee werkt en Rinus Heer, installatietechnicus die op afroep beschikbaar is voor het project.

In de volgende Ingelicht leest u meer over deze nieuwe medewerkers.●

BINNEN ZESTIEN MINUTEN 500 MENSEN BUITEN OP DE STOEP

Een stroom mensen zoekt in het trappenhuis van gebouw 32 op de Frederikkazerne een weg naar buiten. Halverwege ligt een gewonde man. Iedereen ziet hem, niemand helpt. Totdat een EHBO'er hem meeneemt naar beneden, naar buiten. Het indringende alarmsignaal vult het gebouw. Zestien minuten later staat iedereen buiten. "Oefening geslaagd", zegt kapitein Peter Huge, coördinator Bedrijfs hulpverlening, na afloop van de brandoefening van afgelopen juni. "Maar er zijn ook een aantal punten die we moeten verbeteren."

De Bedrijfs hulpverlening (BHV) treedt op bij calamiteiten, zoals brand of als een collega een hartstilstand krijgt. De BHV bestaat daarom uit EHBO'ers die eerste hulp verlenen en kunnen reanimeren; ontruimers die ervoor zorgen dat iedereen in geval van nood het pand verlaat en controleren of dit daadwerkelijk zo is en de ademluchtploeg die op onderzoek gaat als er bijvoorbeeld een brandlucht wordt gemeld en brand kan bestrijden. Volgens de Arbo-wet moet elke organisatie een Bedrijfs hulpverlening hebben. De BHV wordt gevormd door medewerkers van die organisatie die een speciale BHV-opleiding hebben gevolgd.

Op elke vijftig medewerkers moet er normaal gesproken één BHV'er aanwezig zijn. Bij de MIVD is dat anders. Huge: "We hebben zeventig hulpverleners op vijf-honderd mensen. Dat is meer dan één op tien. Dat komt omdat we in een gebouw met afgesloten afdelingen werken. Elk compartiment moet genoeg BHV'ers hebben om voldoende hulp te kunnen verlenen."

De BHV moet bij calamiteiten daadkrachtig optreden. Als het brandalarm gaat, moet het gebouw in vijftien minuten zijn ontruimd. Binnen zes minuten moet de brandweer op de stoep staan en de hulpverlening het overnemen van de BHV. Tijdens de oefening afgelopen juni is vooral het eerste deel geoefend, om te beoordelen of alle medewerkers, inclusief de Bedrijfs hulpverlening zelf, adequaat reageren.

Intercom

Op de vijfde verdieping wordt het brandglas ingetikt omdat er een brandlucht hangt. Met het intikken van dit brandglas gaat meteen in het hele gebouw het brand-

alarm af. Alle elektrische deuren gaan automatisch open. Via de intercom wordt duidelijk dat het om een oefening gaat. Iedereen moet, na het afsluiten van kast en computer, naar buiten. "Maar", benadrukt Huge, "als iemand in geval van een grote calamiteit hier niet de tijd voor durft te nemen, kan hij of zij gerust naar beneden gaan om zichzelf in veiligheid te brengen. Maar bijvoorbeeld bij brand bestaat dan wel de kans dat documenten verbranden of het raam uitwaaien." De ontruimers dirigeren iedereen naar de nooduitgang. Daarnaast controleren zij of alle kamers en toiletten leeg zijn door hard op de deuren te bonzen.

In het trappenhuis slingert een stroom mensen naar beneden. Halverwege ligt een man met brandwonden op de trap. Mensen lopen langs hem heen en laten hem aan zijn lot over. Gelukkig is er snel een EHBO'er die hem meeneemt naar beneden. Zodra alle medewerkers buiten komen, lopen ze naar een verzamelplaats. Daar wordt iedereen over de situatie geïnformeerd. Na ongeveer drie kwartier mag iedereen weer naar binnen en is de oefening ten einde.

Het officiële rapport moet nog uitkomen, maar Huge geeft al wel aan dat het een geslaagde oefening was. Binnen zestien minuten was het gebouw ontruimd. "Terwijl halverwege de oefening bleek dat één verdieping geen ontruimer had. Er moest dus iemand tegen de stroom in naar boven om te kunnen garanderen dat iedereen van deze afdeling het pand had verlaten." Huge vult verder aan: "Zo'n oefening is niet alleen bedoeld om te controleren of hulpverleners en medewerkers juist handelen in geval van nood. Het geeft mensen ook een gevoel van veiligheid als ze weten dat ze het pand tijdig kunnen verlaten. Daarnaast is het ook een goede gelegenheid te ontdekken wat nog niet vlekkeloos verloopt. Er zijn altijd nog dingen die beter kunnen. Er moeten in het trappenhuis bijvoorbeeld lichtstrips komen die de weg wijzen als de noodverlichting uitvalt. Ook zijn we erachter gekomen dat op het dakterras het alarmsignaal wel te horen is, maar dat er geen *speakers* zijn om mensen te informeren over de aard van de calamiteit."

Momenteel heeft de BHV genoeg hulpverleners in huis. "Maar meer medewerkers zijn altijd nodig en welkom binnen de organisatie van de MIVD. Daarnaast kan zo'n BHV-opleiding in een thuisituatie ook goed van pas komen. Daarom nodig ik iedereen, die dat wil, uit de cursus te volgen." ●

ARBO IN BEWE

Op dit moment is een aantal ontwikkelingen gaande ten aanzien van de Arbodienstverlening. Te denken valt aan de verplichting die de Wet Verbetering Poortwachter sinds enige tijd met zich meebrengt en de veranderende rol van lijnmanagers. De Arbodienstverlening voor al het Defensiepersoneel is sinds oktober 2006 ondergebracht bij de interne Arbodiensten. Tevens is er een fusie op komst van de interne Arbodiensten naar een Arbodienst Defensie.

Een belangrijk artikel in de Arbowet is het zorgplichtartikel. Hierin staat beschreven dat de werkgever zorgt voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn van de werknemers bij alle met de arbeid verbonden aspecten. Daarin heeft de werknemer uiteraard ook verplichtingen.

Er komt binnen de Arbowetgeving steeds meer aandacht voor werknemers binnen een organisatie, waarbij het accent verschuift van de aandacht voor fysieke werkomstandigheden naar het welzijn. Het besef dringt meer en meer door dat we zuinig moeten zijn op het "human capital" binnen een organisatie. Gebleken is dat medewerkers die in een prettige omgeving kunnen werken, meer rendement opleveren voor de organisatie door een hogere productiviteit en door een lager verzuim.

Het uitgangspunt rondom verzuimbegeleiding is, dat werkgever en werknemer zelf de regie voeren en zelf tijdig de noodzakelijke acties ondernemen.

De Arbodienst Defensie i.o. heeft een aantal soorten dienstverlening en taken. Zo vindt er advies en ondersteuning bij een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) plaats en een Periodiek Arbeidsgeneeskundig onderzoek (PAGO). Medewerkers kunnen op het arbeidsomstandighedenprekeuur terecht met vragen omtrent de arbeidsomstandigheden. Daarnaast zijn er onderzoeken naar en advies ten aanzien van de arbeidsomstandigheden, verzuimbegeleiding en vinden er onder andere periodieke keuringen plaats. Ook geeft de Arbodienst Defensie i.o. organisatieadvies en trainingen.

Om dit te realiseren heeft zij verschillende adviseurs tot haar beschikking.

Welke adviseurs zijn er

De Bedrijfsarts beoordeelt de gezondheid van werknemers in relatie met de werkomstandigheden.

Een Arbeidshygiënist adviseert met betrekking tot (blootstelling aan) fysische, chemische en biologische belastende factoren bij de arbeid. Denk hierbij aan klimaat, geluid en legionella.

Veiligheidsdeskundigen adviseren teneinde ongevallen te voorkomen die kunnen ontstaan door onveilige situaties, ze bevorderen preventieve maatregelen en maken werknemers bewust van onveilige aspecten. De vluchtroutes en BHV-organisatie in het kader van de Risico Inventarisatie & Evaluatie zijn hierin belangrijke aspecten. Een Arbokundige adviseert onder meer met betrekking tot de werkplekinrichting en de werkhouding. Ook geeft zij voorlichtingen voor bijvoorbeeld beeldschermwerk en tiltactieken.

De Arbeids- en Organisatiedeskundige heeft de werkbeleving als aandachtsveld. De adviezen liggen op het terrein van organisatieveranderingsprocessen en knelpunten

in de organisatie van de arbeid en het Arbo en verzuimbeleid. Ook geeft zij verzuimmanagement- en werkdruktrainingen.●

Naast de Senior Stafmedewerker Arbo van de Bestuursstaf zijn er ook decentrale Arbo-coördinatoren (preventiemedewerkers) benoemd. De zogenoemde preventiemedewerkers zijn het eerste aanspreekpunt voor zowel de dienstleiding als de medewerkers op het gebied van arbeidsomstandigheden. Voor de MIVD is dit Henk Voorderhaak (Frederikkazerne gebouw 32, toestel 070 - 441 90 28).

Risico Inventarisatie en Evaluatie

Conform de Arbeidsomstandighedenwet is het noodzakelijk dat een werkgever een op schrift gestel-

de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) heeft.

Deze RI&E dient alle risico's te bevatten die het werk met zich mee brengt voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn (VGW) voor de werknemer.

De RI&E is de basis voor het voeren van een beleid op het gebied van arbeidsomstandigheden, het inrichten van de organisatie en het treffen van maatregelen. Het arbobeleid heeft ten doel om ongevallen, schade aan de gezondheid, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid te voorkomen en draagt bij aan een beter arbeidsklimaat.

In de maand juli is er bij onze dienst een start gemaakt met een Risico Inventarisatie & Evaluatie onderzoek door de preventiemedewerker in samenwerking met arbo-adviseurs van de Arbodienst die aan de hand van werkbezoeken en vragenlijsten informatie hebben verzameld. De bevindingen van dit onderzoek worden binnenkort verwacht en bekend gesteld.

DP&O/ARBO is te bereiken op de volgende telefoonnummers:

Senior Stafmedewerker Arbo:

Jeanet Pijpker (ma)di-do-(vr) op 070 -339 62 01

Stafmedewerker Arbo:

Jessica Warsosemito op 070 - 339 62 00

De Bedrijfsarts voor burger- en militair personeel van de Landmacht is luitenant-kolonel-arts E. de Nennie, werkzaam op de Frederikkazerne in gebouw 148 en te bereiken via het algemene telefoonnummer 070 - 316 56 61.

De Bedrijfsarts voor personeel van de Luchtmacht en de Marine is KLTZAR H. Putters, werkzaam op de Frederikkazerne in gebouw 148 en te bereiken via het algemeen telefoonnummer 070 - 316 59 20.●

Verzuimbegeleiding

Met de invoering van de Defensie Arbodienst is er een aantal zaken gewijzigd in de procedure van de verzuimbegeleiding. Een uitgebreide uitleg over ziekteverzuim is te vinden op het intranet Bestuursstaf onder ARBO.

De eerste vijf dagen zijn belangrijk voor een leidinggevende. De regie hoe met een ziektemelding om te gaan, ligt bij de leidinggevende en verschilt per situatie. Op de eerste ziektedag muteert de lijnmanager de ziektemelding in Peoplesoft. Na vijf werkda-

GING

gen dient de leidinggevende een aanvraag verzuimbegeleiding in per mail naar de Arbodienst. Dit aanvraagformulier staat op het intranet van Defensie (pagina Bestuursstaf, Arbo Bestuursstaf). Eventueel gemaakte afspraken worden op dit formulier vermeld. Dit formulier gaat in afschrift naar de P&O adviseur. Het spreekt voor zich dat het indienen van dit formulier afhankelijk is van de situatie. Heeft u bijvoorbeeld een werknemer met een chronische aandoening, waarvan bekend is dat hij of zij regelmatig het werk niet kan uitoefenen, dan hoeft natuurlijk niet iedere keer een formulier te worden ingevuld en ingediend. Voor overleg of vragen kunt u contact opnemen met de bedrijfsarts. De ziektemelding moet wel altijd worden gedaan.

In de tweede ziekteperiode wordt de werknemer opgeroepen om op een spreekuur te komen (indien een aanvraag verzuimbegeleiding is gedaan).

In de vierde ziekteperiode meldt de leidinggevende de zieke werknemer aan voor bespreking in het Sociaal Medisch Team. Hierbij zijn de bedrijfsarts, de leidinggevende, de bedrijfsmaatschappelijk werker en de P&O adviseur bij aanwezig. Bij zo'n bespreking wordt geschat wat de eventuele beperkingen zijn, worden arbeidsmogelijkheden besproken, reïntegratie maatregelen en het tijdschema besproken waarin een werknemer het werk weer, al dan niet volledig kan hervatten. Zo'n bespreking volgt doorgaans nadat de bedrijfsarts dit besproken heeft met de werknemer.

In het begeleidingstraject stuurt de bedrijfsarts een verslag van het verloop, de prognose en arbeidsmogelijkheden en de gemaakte afspraken periodiek per post naar de leidinggevende en de P&O adviseurs.

Intranet Bestuursstaf

Meer informatie over Arbo bij de Bestuursstaf staat op het intranet Bestuursstaf, onder ARBO. Hier vindt u onder andere alle contactpersonen en formulieren.

Omwille van de leesbaarheid is hier gekozen de term welzijn nog te hanteren. In de Arbowet wordt gesproken van risico's op het gebied van psychosociale arbeidsbelasting (PSA).●

VERSTERKING INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSKETEN

VERSTERKING MIVD

In het vorige nummer van "Ingelicht" heb ik u verteld over de voortgang van het project 'Versterking MIVD 2007 - 2013'. Inmiddels is het cVRP (concept Voorlopig Reorganisatieplan) aangeboden aan de MC die, onder het plaatsen van een aantal aantekeningen, zich kan vinden in de inhoud en daarmee een positief advies heeft uitgebracht aan de directeur MIVD. Op het moment dat u dit artikel leest, is het cVRP in behandeling bij de Secretaris-Generaal. Voorafgaande aan dit document is een concept beleidsvoornemen opgesteld.

Door: Louwe Hakvoort, projectleider

Het kan zijn dat, door nieuwe ontwikkelingen, het project in de tijd iets uitloopt, maar dat is zeker niet te wijten aan de inspanningen die door velen uit de organisatie zijn geleverd bij het tot stand komen van alle documenten. Mijn complimenten voor uw inzet en betrokkenheid.

Een van de consequenties van het Besluitvormingsmemorandum 2008 is, zoals in het vorige artikel reeds vermeld, het uitmeren van de voorziene uitbreiding van de MIVD over de jaren 2008 - 2013. Dit alles staat in het licht van de versterking van de gehele Inlichtingen- en Veiligheidsketen, dus niet alleen van de MIVD.

Hierin vindt ook de oprichting plaats van een Defensiebrede Operationele Inlichtingen- en Capaciteit (DOIC als werknaam). Deze organisatie wordt gebouwd door het ISTAR-

bataljon te versterken met andere elementen onder een gelijktijdige uitbreiding met 116 vte'n verdeeld over de jaren 2008 - 2013. Hiermee wordt een operationele eenheid gecreëerd die in staat moet zijn om op basis van het ISTAR-concept eenheden defensiebreed met inlichtingencapaciteit te ondersteunen. Een zeer nauwe samenwerking tussen deze operationele eenheid en de MIVD ligt uiteraard voor de hand. Maar voordat het zover is, moeten ook hier weer diverse documenten voor worden opgesteld. Dat is begonnen met een plan van aanpak dat de goedkeuring van het Departementaal Beraad (DB) zal moeten krijgen alvorens tot uitvoering kan worden overgegaan.

Vervolgens moet er dan een concept Beleidsvoornemen (cBV) worden geschreven om vervolgens weer een cVRP op te stellen.

Nu zult u wellicht denken, waarom moet ik dit weten? Wel, het is namelijk zo dat dit laatste plan van aanpak en het cBV in lijn moeten zijn met de documenten die reeds zijn aangeboden aan de Secretaris-Generaal. Al deze documenten zullen in samenhang door het DB worden behandeld. Dit kan dus van invloed zijn op het tijdschema van de afhandeling van het cVRP 'Versterking MIVD 2007 - 2013'. Met andere woorden als alles een paar weken langer gaat duren als u tot nu toe dacht dan bent u op de hoogte van de achterliggende redenen. Dus... nog even geduld.●

Cyberphreaking I

De argeloze student op de - toen nog - Technische Hogeschool Delft die aan het werk was op een van de terminals werd zo af en toe geconfronteerd met een merkwaardig verschijnsel. Op de terminal verscheen het woord “koekiekoekie?” waarna de terminal leek te bevriezen. Als de student niet binnen 30 seconden adequaat reageerde dan gebeurde er iets vervelends. Maar een beetje electro student wist wat te doen: “lekkerlekker” intypen en je kon gewoon doorgaan met waarmee je bezig was.

Door: Arno H.P. Reuser

Dit speelde in de tijd dat computervirussen een betrekkelijk nieuw verschijnsel waren en de angst ervoor zeer groot. Het was ook de tijd dat ik mijn eerste computer had aangeschaft en erg nieuwsgierig was hoe zo'n apparaat nu precies werkte. De kunst van het programmeren - en vooral het genoeg krijgen die kunst onder de knie te krijgen - had ik al afgekeken begin tachtiger jaren, tijdens een stage op de bibliotheek in 's Hertogenbosch waar men beschikte over een computernetwerk.

Voor de technische boeken over de opbouw en ontwerp van een computer bleken interessant. Wanneer eenmaal de kernbegrippen en -vaardigheden bekend zijn (interrupts, adresseringen, hexadecimaal rekenen, vectoren e.d.) en de gebruiker een beetje kan programmeren in Assembler, dan ontstaat de mogelijkheid 'onder water' te gaan; dat wil zeggen dingen te doen met een computer die eigenlijk niet zouden moeten kunnen en aanleiding kunnen zijn voor allerlei grappen. Zo bleek het bijvoorbeeld wel degelijk mogelijk van de Commodore 64 het beeldscherm formaat te wijzigen, meerdere programma's tegelijkertijd in het geheugen te hebben en een interrupt te onderschepen zodat de gebruiker denkt een bonafide programma te starten maar in werkelijkheid iets anders doet (namelijk eerst de printer op hol jagen en daarna pas het programma starten) enz.

Maar virussen? Het internet bestond al wel maar lag niet binnen bereik van de gewone man. Hobby computergebruikers communiceerden met elkaar door Bulletin Board Systems (BBS-en) en konden zo veel kennis vergaren. Gelukkig was er ook nog gewoon de openbare bibliotheek die schatten aan informatie heeft, mits men die weet te vinden. Een van die schatten was - geloof het of niet - een Nederlandstalig boekje over computervirussen met in

de bijlage voorbeelden van hoe men zelf een virus kan programmeren in diverse programmeertalen, waaronder in ieder geval Assembler, BASIC en PASCAL.

Zo schreef ik mijn allereerste echte virus voor thuisgebruik. Een TSR programmaatje (Terminate Stay Resident) dat na beëindiging gewoon bleef draaien en alle bestanden met extensie AHP infecteerde en indien die er niet meer waren, zichzelf op het beeldscherm presenteerde. Dat bleek beter te werken dan verwacht (...). Eigenlijk was het geen virus omdat het zichzelf niet vermenvulde, maar het ging om het idee.

Zo werd ook in de technische literatuur uitgelegd dat er een piepklein programmaatje is dat voortdurend controleert of “er iets gebeurt”. Klinkt gek, maar dat programmaatje controleert bijvoorbeeld of er een toets wordt ingedrukt, een signaal op een modem binnen komt enz. Logisch. Een andere wetenswaardigheid is dat het beeldscherm waar u tegenaan zit te kijken domweg geheugen is dat geadresseerd kan worden. De tekst die u typt op het beeldscherm ziet, is in werkelijkheid een kopie van de daadwerkelijke tekst die elders is opgeslagen.

Combineer nu deze twee wetenswaardigheden en een onbenullig idee voor een grap is geboren. Schrijf een stukje code dat de interrupt van het toetsenbord onderschept en eerst het aantal toetsindrukken telt voordat het signaal wordt doorgegeven voor correcte afhandeling. Als het aantal toetsaanslagen een bepaalde waarde overschrijdt, schrijf dan in het beeldscherm geheugen iets 'grappigs', zoals “poe, poe wat typt u snel, ik moet even rusten...” waarna u zich de toetsenbord interrupt weer toeigent om die 15 seconden vast te houden (zodat de machine is bevroren). Aangezien u in het beeldscherm geheugen schrijft, gebeurt er met de werkelijke tekst die de gebruiker aan het typen was niets, maar dat weet die gebruiker natuurlijk niet. Na 15 seconden herstelt u de normale situatie en zet u de teller op nul.

Wat er gebeurt, is dit. De gebruiker ziet een merkwaardige tekst dwars door wat hij/zij aan het typen was. De computer doet het niet meer. Na zo'n 10 seconden proberen (wat veel langer is dan je zou denken) wordt de lokale systeembeheerder gehaald. Dan zijn waarschijnlijk die 15 seconden verstreken en beiden zullen constateren dat er niets aan de hand is. De tekst is normaal en de computer doet het gewoon. Beiden zullen waarschijnlijk, wanneer dit proces zich herhaalt, nog aan elkaar gaan twijfelen ook!

Erg leuk, dit soort experimenten. Maar populair word je er niet van.●

